

План маршала

ВІДПОВІДЬ МАХНО Ю.П.

- ▶ **План Маршалла** — програма економічної допомоги Європі після Другої світової війни. Висунуто 1947 року держсекретарем США Джорджем К. Маршаллом (почала діяти в квітні 1948). Однією з цілей програми була протидія поширенню впливу СРСР і соціалістичних ідей на країни Західної Європи. Економічна допомога надавалась лише за умови виконання певних вимог у політичній сфері, або в сучасних термінах — лише демократичним країнам. Деякі дослідники розглядають цю програму як фактичне оголошення Холодної війни СРСР.

На момент завершення Другої світової війни значна частина Європи виявилася зруйнованою. Багато найбільших міст лежали в руїнах, економіка фактично була знищена, сільське господарство занепало, транспортна система була сильно пошкоджена, мільйони людей залишилися без даху над головою.

Таким був стан справ, коли на початку 1947 року армійський генерал Джордж Кетлетт Маршалл став міністром закордонних справ Сполучених Штатів. На конференції міністрів закордонних справ у березні 1947 року Маршалл зустрівся з Йосипом Сталіним і зрозумів, що Росія не зацікавлена в наданні допомоги Європі. Він розумів, що єдиною надією для Європи залишається допомога Сполучених Штатів. Він твердо вірив, що допомога у відновленні Європи й у досягненні економічної стабільності в цьому регіоні якнайкраще відповідає інтересам США.

У наступні місяці було розроблено план, який був би прийнятним для народів Європи й для американського народу. Ідеї цього плану знайшли відбиття в знаменитому виступі Маршалла на випускній церемонії в Гарвардському університеті 5 червня 1947 року.

Маршалл сказав, що якщо не надати Європі допомогу, їй загрожує серйозне погіршення в «економічній, соціальній і політичній сферах». Ключовим елементом його пропозиції було те, що ініціатива відновлення повинна виходити з країн-учасниць.

План Маршалла — програма економічної допомоги Європі після Другої світової війни.

Висунуто 1947 року держсекретарем США Джорджем К. Маршаллом (почала діяти в квітні 1948).

«Сполучені Штати повинні зробити те, що в змозі зробити, щоб допомогти в стабілізації світової економіки, без якої не може бути ніякої політичної стабільності і ніякої впевненості в світі»

Дж. Маршалл

Дж. Маршалл

«План Маршалла»
був затверджений
конгресом
2 квітня 1948

Результатом виступу в Гарвардському університеті була розробка 1948 року Програми відновлення Європи. Згідно із цією програмою було створено Адміністрацію економічного співробітництва, що загалом надала західним країнам-учасникам 13,3 мільярда доларів (125 мільярдів в цінах 2013 року).

ЗА 4 РОКИ ДІЇ ПРОГРАМИ ЗАГАЛЬНЕ
ВКЛАДЕННЯ США В ЕКОНОМІКУ ЄВРОПИ
СКЛАЛО 12,731 МЛРД. ДОЛАРИВ У ВИГЛЯДІ
БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ, ДЕШЕВИХ
КРЕДИТІВ І ДОВГОСТРОКОВОГО ЛІЗИНГУ. ЦЕ
ДОЗВОЛИЛО УНИКНУТИ ГІПЕРІНФЛЯЦІЇ,
ВІДНОВИТИ МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА
ЗАЛУЧИТИ НОВІ ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ, В
ОСНОВНОМУ ВІД АМЕРИКАНСЬКИХ
БІЗНЕСМЕНІВ. РЕАЛІЗАЦІЯ «ПЛАНА
МАРШАЛЛА»

Eighth Congress of the United States of America
At the Second Session

Began and held at the City of Washington on Tuesday, the sixth day of January, one thousand nine hundred and forty-eight

AN ACT

To promote world peace and the general welfare, national interest, and foreign policy of the United States through economic, financial, and other measures necessary to the maintenance of conditions abroad in which free institutions may survive and consistent with the maintenance of the strength and stability of the United States.

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled, That this Act may be cited as the "Foreign Assistance Act of 1948".

TITLE I

Sec. 101. This title may be cited as the "Economic Cooperation Act of 1948".

FINDINGS AND DECLARATION OF POLICY

Sec. 102. (a) Recognizing the intimate economic and other relationships between the United States and the nations of Europe, and recognizing that disruption following in the wake of war is not contained by national frontiers, the Congress finds that the existing situation in Europe endangers the establishment of a lasting peace, the general welfare and national interest of the United States, and the attainment of the objectives of the United Nations. The restoration or maintenance in European countries of principles of individual liberty, free institutions, and genuine independence rests largely upon the establishment of sound economic conditions, stable international economic relationships, and the achievement by the countries of Europe of a healthy economy independent of extraordinary outside assistance. The accomplishment of these objectives calls for a plan of European recovery, open to all such nations which cooperate in such plan, based upon a strong production effort, the expansion of foreign trade, the creation and maintenance of internal financial stability, and the development of economic cooperation, including all possible steps to establish and maintain equitable rates of exchange and to bring about the progressive elimination of trade barriers. Mindful of the advantages which the United States has enjoyed through the existence of a large domestic market with no internal trade barriers, and believing that similar advantages can accrue to the countries of Europe, it is declared to be the policy of the people of the United States to encourage these

Перша сторінка тексту
Плану Маршалла
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Допомога по «плану Маршалла» видавалася згідно попередньої домовленості і потреб країн 2,8 млрд 2,5 млрд 1,3 млрд 1,3 млрд 1 млрд. Особливий механізм розподілу американської допомоги не дозволяв європейцям за рахунок неї латати діри держбюджетів. Кошти йшли безпосередньо на закупівлю промислового та сільськогосподарської продукції.

Допомога по «плану Маршалла» видавалася згідно попередньої домовленості і потреб країн

Особливий механізм розподілу американської допомоги не дозволяв європейцям за рахунок неї латати діри держбюджетів. Кошти йшли безпосередньо на закупівлю промислового та сільськогосподарської продукції.

Уже в 1949 році була проведена загальна девальвація європейських валют, що дозволило відносно безболісно розправитися з післявоєнної інфляцією. Різко знизився рівень безробіття. Американські засоби забезпечили близько 11% ВВП Англії, 12% Франції, майже 22% Західної Німеччини і трохи більше 33% Італії. За перші три роки плану Маршалла економіки західних європейських держав продемонстрували високі темпи зростання. Так, промислове виробництво перевищило показники довоєнного періоду на 40%, а сільське господарство - на 20%.

Уже в 1949 році була проведена загальна девальвація європейських валют, що дозволило відносно безболісно розправитися з післявоєнної інфляцією. Різко *знизився рівень безробіття*. Американські засоби забезпечили близько 11% ВВП Англії, 12% Франції, майже 22% Західної Німеччини і трохи більше 33% Італії.

За перші три роки плану Маршалла економіки західних європейських держав продемонстрували високі темпи зростання. Так, промислове виробництво перевищило показники довоєнного періоду на *40%*, а сільське господарство - на *20%*.

Результати програми: В кінці 1951 фінансова допомога, яка надається згідно з планом Маршалла була припинена. Замість неї вступила в дію програма військової допомоги США своїм європейським союзникам по Північно-Атлантичного Альянсу відповідно до закону «Про взаємне забезпечення безпеки». Остаточо план Маршалла був згорнутий в другій половині 60-х років

Причини впровадження плану Маршалла
Економічні: без процвітання Західної Європи,
найважливішого торговельного партнера США, було б
немислиме процвітання самої Америки. Без відновлення
економіки Західної Європи економічна криза буде
наростати, що спричинить масове безробіття в США, а
також захоплення влади комуністами в "дружніх" Америці
країнах.

Політичні причини створення й розвиток блоку держав, що
розділяють із США ідентичні політичні, економічні й культурні
цінності.

Плана Маршалла - інструмент Сполучених Штатів у
протистоянні з Радянським Союзом і будівництві
"Pax-americana"

План Маршалла у зовнішній політиці США

План Маршалла, виражений у зовнішній політиці США у формі Програми відновлення Європи після Другої світової війни є яскравим прикладом економічної дипломатії. Його зовнішньополітична історія викликає чималий інтерес. Він займав найважливіше місце в стратегії США в початковий післявоєнний період і являв собою історичний етап розвитку американської зовнішньої політики. Надалі план Маршалла знайшов своє успішне продовження в інших програмах економічної допомоги, механізм якої використовується й донині. Вінстон Черчилль назвав його "найбезкорисливішим актом в історії". Йосип Сталін вбачав у ньому змову з метою експансії американського імперіалізму в Європу, спустошену війною й — як сподівалася Москва, і побоювався Вашингтон — дозрілу для комунізму. Білл Клінтон у своєму виступі із приводу п'ятдесятиліття плану назвав його "початком шляху, який привів до економічного дива".

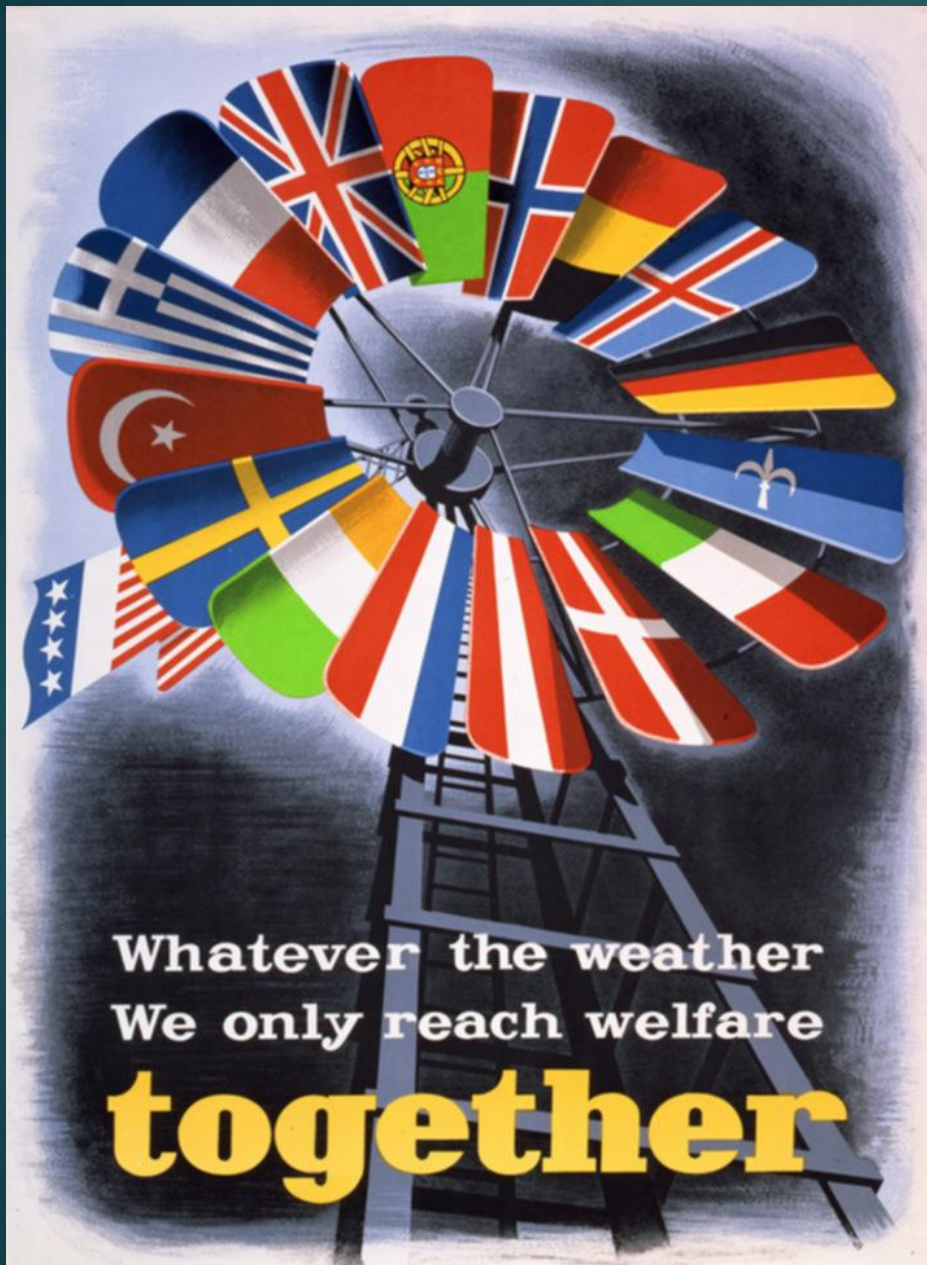

План Маршалла представляється своєрідним "пам'ятником" епохи "холодної війни", який безпосередньо вплинув на її генезис і в значній мірі визначив сам розвиток міжнародних відносин у наступні роки. Американську ініціативу пам'ятають за її безкорисливість, але вона не була ні наївною, ні такою, що зневажає власні інтереси. Навіть найперші пропозиції Маршалла були явним втіленням політики, що проводиться в інтересах США. Тому план Маршалла іноді називають "акцією, продиктованої надзвичайно освіченим розумінням власних інтересів". Уїлл Клейтон, бізнесмен і дипломат, якому, як вважають, належала ця ідея, ратував за неї у світлі "потреб і інтересів народу Сполучених Штатів — нам потрібні ринки, великі ринки, щоб купувати й продавати... а тому дешевше захистити себе економічними засобами, яких у нас цілком достатньо

Реалізація „Плану Маршалла”

Був створений особливий механізм розподілу американської допомоги: США не дозволяли державам-кредиторам „затикати дирки” у державних бюджетах отримуваними коштами. Наприклад, 17% усіх коштів витрачалося на купівлю промислового устаткування та машин. Пізніше у розвинених країнах цей принцип став основним для політики по відношенню до державних займів: брати у борг, щоб інвестувати, а не покривати поточні витрати. Крім того, отримання допомоги ставилося у залежність від структурних реформ, що проводилися у країнах-отримувачах. Реформи, у свою чергу, ставили за мету всюди мірне заохочення вільної торгівлі між європейськими країнами.

Американська допомога надходила в різних формах: у вигляді безоплатного дарунка в доларах, безоплатного постачання товарами, але в основному у формі кредитів. Отже, було досягнуто наступних цілей: 1) економіка країн Західної Європи була відновлена; 2) європейські країни змогли розрахуватися із зовнішніми боргами; 3) вплив комуністів та СРСР був послаблений;

Один із плакатів,
створених для
сприяння Плану
Маршалла в
Європі.
Американський
прапор займає
ключову позицію.

MARSHALL-PLAN

**COOPERATION
INTEREUROPEENNE**

План Маршалла: погляд із сьогодення
Був потрібний такий сценарій співробітництва, який би: а) забезпечував більшу самооплатність економічного відродження Європи, б) співставлявся із розпочатим наприкінці 40-х рр. черговим відновленням технологічної бази американської економіки, в) підвищував віддачу від американської допомоги. Конструктивна реалізація цього сценарію й втілилася в “плані Маршалла”. Є необхідним підмітити, що структурні зрушення, що охопили в цей час індустріально розвинені країни, низька платоспроможність колишніх радянських республік висувають подібні до здійснених за допомогою “плану Маршалла” завдання перед стратегією міжнародного економічного співробітництва, спрямованого на підтримку східноєвропейських, і українських зокрема, реформ.

Висновки

Завдяки Плану було досягнуто наступне:- ВВП у Європі підвищився на 32.5%, від 119 мільярдів в 1947 році до 159 мільярдів в 1951 році;- промислове виробництво зросло на 40% у порівнянні з довоєнним рівнем;- обсяг сільськогосподарської продукції - на 11%;- до 1953 року обсяг європейської торгівлі підвищився на 40% [14, с.509]. План Маршалла досяг своєї мети підвищити продуктивність, стимулювати економічний ріст і сприяти розвитку торгівлі. Він підвищив рівень життя й зміцнив економічні, соціальні й політичні структури країн-учасниць. Він зміцнив політичну стабільність у регіоні й зробив великий внесок в обмеження поширення комунізму. Допомога за планом Маршалла офіційно припинилася 31 грудня 1951 року. Однак план Маршалла і його принципи самопомоги заклали основи для продовження допомоги іноземним державам, що є ключовим елементом зовнішньої політики США.

План Маршалла створив нову атмосферу співробітництва, взаємодопомоги й підтримки у відносинах між Західною Європою й Сполученими Штатами. Він дозволив створити сильний і міцний союз НАТО. Завдяки цим результатам він вважається найуспішнішою ініціативою зовнішньої політики в історії США [4, с.135]. План Маршалла на сьогодні є однією з найбільш успішних економічних програм в історії, адже завдяки його реалізації було досягнуто всіх його явних та таємних цілей: економіка країн Західної Європи була відбудована;— європейські країни зуміли погасити зовнішню заборгованість;— вплив комуністів та СРСР (який дуже зріс у роки війни) було послаблено;— США отримали надзвичайно великий ринок збуту; було відбудовано і зміцнено європейський середній клас, існування якого є гарантом збереження політичної стабільності та стійкого розвитку.